

Hoci mníšstvo po stáročia zohrávalo dôležitú rolu v našich dejinách, dnes na Slovensku asi nie je veľa ľudí, ktorí stretli živého mnícha alebo ktorí by mohli odniekiaľ získať jasnú predstavu, kto je to mních. Pravda, v bežnej reči sa výraz „mních“-„mníška“ volne zamieňa s označením každej osoby v reholnom stave. V užšom zmysle sa však výraz mních vzťahuje iba na členov istej skupiny reholí, napríklad benediktínov, ktorí neviažu svoje poslanie na špecifickú službu, apoštolskú činnosť alebo charizmu, ale na stabilný život (t. j. život na jednom mieste) v modlitbe a práci. Čo za človeka je teda mních? Čo presnejšie značí tento výraz?

Zostať jeden

Spomínam si, že slovo mních mi kedysi vôbec neimponovalo. Znie archaicky a evokuje slovo „mech“. So zvukovou stránkou sa mi pohotovo spájala stereotypná predstava statného človeka s guľatou tvárou a tonzúrou, oblečeného do vrecoviny s povrazom okolo pása, ktorú som asi nabral z postavy frátra Tucka v seriáli o Robinovi Hoodovi alebo z etikety známeho piva.

Význam slova mních v skutočnosti nemá nič do činenia s mechom. Do slovenčiny sa tento výraz dostal z gréckeho *monachos*. Koreňom tohto slova je *monos* – jediný, sám. Je zrejmé, že ľudia od začiatku vnímali mníchov cez prizmu ich charakteristického spôsobu života v bezženstve a odlúčenosti od sveta, v samote. Slovo *monachos* doslova znamená čosi ako *jedinák*, podstate je synonymom slov samotár alebo pustovník.

Jedine Boh

Definícia mnícha na základe číslovky jeden je však úplne nedostatočná, ak to „jeden“ vzťahujeme iba k mníchovi samému. Vtedy je to iba čisto negatívna definícia – mních je niekto, kto je sám v zmysle nie je s nikým. Ale v tom je len málo pravdy, pretože v skutočnosti mních je sám, aby bol s Niekým. Celá pointa je, že ten Niekto je ako nikto druhý. Boh je absolútne výlučný, je Jediný. On je iný level ako celé stvorenie. Mních sa vylučuje zo sveta, aby mohol žiť výlučne – mníšsky – pre Boha. Veľká mníšska osobnosť dvadsiateho storočia, blahoslavený Charles de Foucauld, napísal: „Akonáhle som uveril v Boha, pochopil som, že nemôžem žiť ináč, ako jedine pre neho.“

Mních – teda aspoň v mojom chápaní – je človek, ktorý žije jedine pre Boha. Vzor tejto výlučnosti nachádza v Ježišovom vzťahu k nebeskému Otcovi, ako na mnohých miestach svedčí evanjelium. Vidíme v ňom Božieho Syna tráviť v modlitbe veľa času v dôvernom spojení s Otcom. Ježiš do tohto jediného, neopakovateľného vzťahu s Bohom pozýva vstúpiť všetkých, ktorí sú ochotní ho nasledovať. Bohatému mladíkovi hovorí: „Prečo ma nazývaš dobrým? Nik nie je dobrý, *jedine Boh*“ (Lk 18, 19). Na zákonníkovu otázku o najdôležitejšom prikázaní odpovedá: „Počuj, Izrael, Pán, náš Boh, je *jediný* Pán. Milovať budeš Pána, svojho Boha, z celého svojho srdca, z celej svojej duše, z celej svojej mysle a z celej svojej sily“ (Mk 12, 29 – 30).

Mníšska oddanosť

To, čo charakterizuje mnícha, nie je samotárstvo, ale úplná oddanosť Tomu, ktorý jediný je dobrý. S kladným ocenením tejto typickej mníšskej vlastnosti som sa v stretol niekoľkokrát aj v hovorovej americkej angličtine. Napríklad, istý novinár chválil mladého hokejistu, že sa športu venuje „s oddanosťou mnícha“. Rovnaké prirovnanie použil politický komentátor na adresu vytrvalej prípravy ktoréhosi ministra na prácu v jeho odbore. Kresťanský publicista Brad Miner vo svojej knihe *The Compleat Gentleman* chváli mníšsku oddanosť ako jednu z troch podstatných čností každého muža (ďalšie dve sú statočnosť bojovníka a neha manžela a otca).

Byť mníchom neznamená, že človek prestáva byť „spoločenským tvorom“ podľa slávnej definície Aristotela. V odlúčenosti od sveta, ktorého falošnými hodnotami sa odmieta riadiť, sa mních stretá s druhými podobne zmýšľajúcimi mužmi. Spoločne s nimi je pozvaný vstúpiť do „školy Pánovej služby“, ako nazval kláštor vo svojej *Regule* svätý Benedikt. Skúsení bratia hovoria, že rast mnícha v oddanosti a láske k Bohu do veľkej miery závisí na podpore a príklade členov spoločenstva.

Bezvýhradná oddanosť Bohu je určujúci faktor mníšskeho spôsobu života; neznamená to však, že mnísi majú na túto čnosť monopol. Naopak, modlia sa za to, aby sa Bohu odovzdali ľudia v každom stave a povolání. Každý človek je „mníchom“ v tom zmysle, že stojí sám pred pohľadom svojho Stvoriteľa. Je iba správne a spravodlivé chváliť Boha celým životom.

Pre grafičku: Prílohou je fotografia, ktorú ponúkam ako vhodnú grafiku k článku s názvom „Kto je mních.“ Text k fotografii: Vstupná brána do areálu trapistického kláštora Gethsemani Abbey v Kentucky, USA. Foto: archív autora.“

Text a foto: Ján Dolný, OSB

Článok bol uverejnený v časopise *Zasvätený život* [01/2019](#).

The post [Kto je mních](#) appeared first on [Zasvätený život](#).

(Zamyslenie zo stránky zasvatenyzivot.sk.)